

Organ Spółki Wydawniczej — Wychodzi dwa razy na tydzień.

ROK IV

KURYTYBA, DNIA 25 MAJA 1923.

Nr. 41.

Adres dla listów: — Curityba, Caixa Postal 155 — Adres Redakcji: Curityba, Avenida: Dr. Jayme Reis 115. — Paraná, Brasil.

Warunki prenumeraty „LUDU“:

W Brazylii rocznie	— — — z dołu 11\$000, z góry	10\$000
Półrocznie	— — — — — — — — — —	5\$500
Kwartalnie	— — — — — — — — — —	3\$000
Miesięcznie	— — — — — — — — — —	1\$000
W Argentynie	— — — — — — — — — —	10 pezów
W Ameryce Północnej i Kanadzie	— — — — — — — — — —	3,50 dol.
W Europie	— — — — — — — — — —	12\$000
Numer poszczególny	— — — — — — — — — —	100 rs

Listy z Polski.

POZNAŃ, dnia 18-go kwietnia 1923. PREZYDENT MINISTRÓW SIKORSKI W POZNANIU.

Poznań dostąpił wielkiego zaszczytu, że zjechał do niego we wtorek 10-go b. m. p. prezydent ministrów, generał Sikorski i na ratuszu wypowiedział wspaniałą mowę, w której, o dziwo, ogromnie wychwalał naszą dzielnicę, Wielkopolskę, i nas Poznańczyków najlepszymi i najczystszy nazwał Polakami. Uznał to całą gębą, na co mu zwrócił uwagę w swem powitaniu nasz prezydent miasta p. Ratajski, a mianowicie, że Poznań jest największą polską ze wszystkich miast polskich, bo liczy 95 procent Polaków a tylko 5 procent innych narodowości (a więc Niemców i Żydów), czem żadne inne miasto pochwalić się nie może.

POWODY PRZYJAZDU PREMIERA SIKORSKIEGO.

Skąd taka łaska dla nas ze strony tego, co przed kwartałem, gdy objął rząd, z takim rozmachem zabral się do nas, jakby tu było gniazdo rewolucjonistów i wrogów Polski? Pisałem Wam o tem w moim liście z 12-go stycznia. Tóż przecie ta lewica, której on wolę spełniał, nie mogła nigdy wymówić imienia Wiel-

kopolski, żeby zaraz piana nawiści nie sączyła się jej z gęby.

Dowód to jak jednak zmienili się nastroje u nas. Lewica bankrutuje i kompromituje się coraz bardziej, okazała się bardzo zawodną i kruchą podporą rządu, który się już za nią bardzo musiał zawstydić, a generał Sikorski ma ochotę rządzić dalej. Namyślił się więc, że-lepiej jednak pójść do Kanossy i przeprosić się z prawicą, której największe ognisko jest w Poznaniu.

UKŁADY KRAKOWSKIE MIĘDZY KORFANTYM A WITOSEM.

Nadto w Krakowie zjechał się Witos ze stronnictwami prawicy i radzą nad połączeniem się silnym i trwałem, aby wytorzyć w sejmie większość polską i utworzyć rząd parlamentarny.

Dzielny Korfanty jest duszą tych wysiłków. Podobno już przyszło między nimi do porozumienia. Oczywiście, że Sikorski, który zresztą miał tylko tymczasowo rządy sprawować, musiałby ustąpić. Mówią więc, że całym sercem chce przeszkodzić wytworzeniu się tej większości i myśli od niej odciągnąć różnymi obietnicami ziemian wielkopolskich za pośrednictwem wojewody poznańskiego hr. Bnińskiego.

I ci ludzie twierdzą, że przez to Polsce chcą służyć. A prze-

cież ślepi już zaczynają przegłądać, że Polsce absolutnie konieczna jest większość naroduwa w sejmie i rząd na tej większości parlamentarnej oparły. WYSTAPIENIE SIKORSKIEGO PRZECIW NIEMCOM W POZNAŃSKIM.

Druga sensacją w odwiedzinach generała Sikorskiego u nas było jego ostre i stanowcze wystąpienie przeciwko zuchwałym pretensjom Niemców w naszej dzielnicy. Jak Wam wiadomo (traktat wersalski przyznał Polsce prawa, na podstawie których wielu bardzo Niemców co dziś jeszcze u nas siedzą już dawno Polskę powinni byli opuścić. Takimi są tak zwani optanci, którzy się oświadczyli za Niemcami, właściciele tak zwanych domen i kolonistów po roku 1908 osiadli albo nie mający jeszcze przezwłaszczenia.

Kiedy nasze władze miejscowe poczęły te prawa stosować i na Niemców naciskać, aby sobie poszli, ci podnieśli krzyk i wnieśli protest do Ligi Narodów. Rząd warszawski, co nigdy nie przejął się dobrem naszej dzielnicy a do Niemców zawsze miał słabość, którą od Pilsudskiego przejął, kazał akcją powstrzymać przedstawicieli nasz w Lidze Narodów, żydek Askenazy bardzo niezręcznie i niemądre do zbliżania protestu Niemców się zabierał.

Wreszcie w sejmie stronnictwa narodowe podniosły tę sprawę i wystąpiły z energicznymi zarzutami wobec rządu, który wykręcając się, chciał zrzucić winę na „opieszność“ Poznańskiego. SEJM WOBEC SPRAWY KOLONISTÓW NIEMIECKICH I KRZYKI NIEMCÓW. Tem się poprostu skompromi-

łował. Sejm uchwalił stanowcze egzekwowanie naszych praw wobec Niemców, czyli likwidację niemieckizny. Zrezygnował Sikorski wystąpił więc w Poznaniu jako energiczny poplecznik i wykonawca tych postulatów. Zapowiedział wspaniale, że skończyła się nasza polityka miękkości i wahania wobec Niemców w Poznańskim i że w przeciągu roku prawa, które nam traktat wersalski przyznaje względem wszystkich Niemców będą wykonane. Zrezygnował to bardzo manewr tego premiera, który rządy swoje opierał na mniejszościach narodowych, a więc i na Niemcach, a dziś widzi, że podpora ta już się zlamala i zawiodła.

Niemcy oczywiście krzyczą i rozpływają się o niesprawiedliwości i ucisku polskim, no i o niedziękności generała Sikorskiego. Ale nic im to nie pomoże. Zbliża się bowiem już od tak dawna upragniona epoka konsolidacji narodowej w Polsce i rządów opartych nie na mniejszościach narodowych, ale rządów jedynie rozumnych, opartych na większości parlamentarnej.

Wielkopolański.

DEŁUGI BRAZYLJI.

Oredzie prezydenta Bernardesa, który postanowił niczego nie ukrywać i tak usprawiedliwić niesłychane podniesienie podatków, opłat i ceł, zawiera także i szczegółowy wykaz długów Brazylii.

Dług zewnętrzny Brazylii wynosi: 102,832 334 funtów szterlingów, 322,248,500 franków i 68,401,833 dolarów. Dług wewnętrzny wynosił z

końcem 1922: 1,551,742,300 milrejsów, to jest zwiększył się przez rok 1922 o 207 milionów milrejsów przeszło.

Na pokrycie procentów z tych pożyczek ludzisz na raty spłata kapitałów potrzebuje rząd corocznie ogromnej sumy 900 tysięcy kontów (900,000 kontów), czyli 900 milionów milrejsów.

Tylko w jednym roku 1922, w roku centenario, przybyło 220 milionów milrejsów na spłatę procentów i rat od pożyczek. Już też ostatni czas ratować Brazylię od krachu finansowego. Sprężyste zabrał się do tego obecny prezydent.

Skoro Bank do Brazylii zostanie na nowo urządzony, rząd wypłaci mu 300 tysięcy kontów i złoży tam złoto rządowe. Resztę długu bieżącego rząd spodziewa się pokryć przez operacje kredytowe tak zewnętrzne jak krajowe oblicze na długi czas.

(Przyp. Red. Widoki na przyszłość niewesołe. Nic dziwnego, że milreis spada w stosunku do dolara: 1 dolar ma 9\$610 i zbliża się do 10\$000.)

Wiadomości.

Z POLSKI.

POLITYKA RUSINÓW POWOLI ULEGA ZMIANIE.

Warszawa. — Do Chliborobów w Sejmie zgłaszają się licznie deputacje ludności ruskiej z różnych okolic Małopolski Wschodniej. Nie brak również i delegatów z Wołynia. Rusini małopolscy w rozmowach prowadzonych z ks. Ilkowem, prezesem klubu, podkreślają swą niechęć do zamę-

kami i ziemią i chylili się zaczęły ku upadkowi. Dopiero hrabia Antoni Gaszyna odnowił się znowu i wszelkich dotychczas starań, aby to co było życzeniem i zamierzeniem pobożnych przodków, przetrwało do skutku.

Odjazd zaczęły przybywać liczne kompanie wierznych na górę Chełmską.

Węgarka szła tą samą drogą, którą wśród śpiewu pobożnych pieśni procesja z jej parafii zeszła z chęcią. Leczą z jakimiś innymi myśłami odbywała dalszą tę drogę. Idąc z procesją, kroczyła z innymi ku tej górze w stopniu ducha, skruszenia i z zalem za grzechy, ażeby uczel Pana nad Paną, duszą uwiecznić i serce uzłachodzić. Myśli grzesznych nie miały w tej drodze do niej dostępu. Pieśni pobożne unosiły jej ducha ku Niebu i niecierpliwemu sercem wyzyskiwała, aż się wzięła do kościoła z lasów ukoże, tego kościoła, gdzie Święta Anna królaje i pobożną wodzą czcili swoich testawie przywodzi, przed tron swego bratniego Włodka nieśmiało polecając jej łasce. I ona zanosiła prośby rzec do wielkiej Świętej, królującej na tej górze, a nigdy nie zanosiła bezskutecznie. Zawzwa wracała pokrzepiona i w życiu doznawała częstych błogich skutków prośb swoich.

Z ochotą więc i wdzięcznością udawali się zawsze w podróże na górę Chełmską, pełna nadziei w skuteczność modłów, złożonych u świąt św. Anny.

A dalej? Nieśmiało ona żałując za grzechy serce, aby je przed św. Anną otworzyć i jej wspaniałej pomocy polecić? Czyż nie duszy jej bez miary za nieprawości, brzykocia i okrucinością natury ludzkiej popelnione? Idzie jak dotąd na tę górę po letni niezawodna, która je uleczyć mają z win grzechowych? C. d. n.

Hrabia Damian

POWIEŚĆ HISTORYCZNA Z OSIEMNASTEGO WIEKU.

13 — Będzie przemowa, dzwony i pieśni, nieprawda? — Ona kiwa głową. Więc węglaż odchodzi ciężkim krokiem, jakby mu przez tę jedyną noc dziesięć lat przybyło... I po trzech dniach rano przed chałupą węglaż zgruchotał się kilka niewiast i czekały. Były już w ubió pomodliły się nad Jagną, uściskowały jej palce u lewej ręki, ażeby ich straszyc nie przychodzą i wyszły a teraz czekają. W tem synek kościelnygo odbiega i stanawszy przed drzwiami chałupy powtarza podług zwyczaju raz po raz: — Nagi i goły wyszedłem z łona matki, nagi i goły muszę wrócić do ziemi. To powtarza kilkakrotnie i myśli sobie, że ten głos przy tym pogrzebie zarobił. Szła w domu, że choć to będą węglażka córka, ale matka z kleszciami piękna ma dochód. Ojciec Jagny, tabramni pisał w księdze. Z chałupy tymczasem rozlega się huk młota. Węglaż zabija trumnę świątkami. A ile razy cętek ubije, tyle razy cętek kłó, jakby świątek ostrzy w własne ubi serce. Młotek stukną głucho po trumnie, u progu dwie żebraczki odprawiają paderze półgłosem. Węglażka ogarnęła się, jak w największą świętą i kładąc przy trumnie, rozstaje się z Jagną. Nie płacze ale jęczy boleśnie i od czasu do czasu cętuje trumnę. Dwa towarzysze węglażka stoją na boku, aby trumnę po zabiciu przenieść na wóz już czekający.

Węglaż odkłada młotek i dotknąwszy ramienia żony, mówi półgłosem: — Już czas!

Ona budzi się, jak za snu, ale zaraz wstaje. W tej chwili chłop biora trumnę i wynoszą.

Węglaż pomaga im a żona jego jak nieprzytomna przestępuje próg i przyłącza się do gromadki kobiet.

Chłopiec kościelnygo zanucił: Nie tu ojczyzna, ani tu nikomu Dawo na świecie wiecznego domu, Statut niezmienny i dekret straszliwy, Ze umrzeć musi każdy człowiek żywy.

Chłop ruszył śpiewając pieśń... Na pogrzebie była przemowa i pieśni, a dzwony wszystkie dzwoniły. Ludzi szczególnie zaś niewiast, zaszyło się wiele, aby okazać współczucie strapiłonym rodzicom.

Wszyscy wiedzieli, z czego Jagna umarła, tem więcej też pragnęli oddać jej ostatnią pomoc.

Gdy się grób zamknął na zawase, ludzie się rozeszli do domu, a tylko najbliżsi przyjaciele wrócili do chałupy na stypę pogrzebową, przygotowaną tymczasem przez siostrę węglażka.

I na tem miejscu, gdzie stała trumna, w czasie przepelnionej trumny trupa, zaszli do stępu i jedli i pili, jak było zwyczajem.

Węglażka czestował chłopów, węglażka niewiasty.

4. Na drodze zemsty.

I nby wszystko znowu wrócić do dawnego położenia w chacie węglażka. On chadzał jak dawniej co rano do roboty w las, a wieczorem wracał, ona warzyła mu jedzenie, zbierała ziola i leczyła ludzi.

Pewnego wieczora odezwała się węglażka:

- Odejdę z d mu na kilka dni.
- Do chorych?
- Do zamku w Żyrowie.

Chłop spojrzal na nią, ale ona oczywiście spuśczone.

- Pocz? — spytał.
- Obiecałam hrabiolo dobre zółka na chorobe; zaniosę jej przeto.
- Chłop wstał i zawołał: — Lepiej nie chodzi — Dlaczego nie mam iść? — Gdy go uirzys, ogarnio cię gorączka i może się stać nieszczęście.

Tu węglażka podniosła oczy na chłopca i odpowiedziała:

— Ja do hrabiny idę. Zaniosę jej ziola, dobre ziola, skuteczne ziola. Gdy będzie chciała, to jej uwarzę napój... Chłop zamknął lece, rano wychodząc do roboty, zapytał jeszcze raz:

- Idziesz do Żyrowy?
- Ide.
- Niech cię Bóg strzeże w tej drodze, rzekł i wyszedł.

Ona zaś zaczęła wydobywać paczkę ziół rozmaitych. Każdy gatunek był osobno zwinięty. Odłożyła jeden paczek duży na stół, ale jeszcze dalej szukała. Niekoniecznie znalazła gorące ziola uschnięte, zwinięta wstążką.

— To, to, — rzekła, tego szukam — a potem się zasłaniała szydełcem. — Gdy uapou z tych ziół hrabina się napile, ustana wę wszystkie boleści, wszystkie — na zawase, ha, ha, ha, na zawase.

Stanie się spokojna jak — moja Jagna. To mówiąc chwalała paczek zióła z czarownicą wstążką pod napierśnik. Wielki paczek przedtem wybrany, zwinięty w chustkę białą i za chwilę wyszła z chałupy.

Gdyby węglaż był widział owe ziola, ukryte pod napierśnikiem, byłby struch-

tu szerzonego przez emisarzy szów Petruszewicza, i oświadczają wręcz: »Dość już mamy tego zamieszania, chcemy nareszcie spokoju«.

Wśród skarg napływających do posłów partji Chliborobów, — rzecz charakterystyczna — nie brak zażeń na duchowieństwo ruskie w Małopolsce, które nie waha się frymargować gruntami należącymi do funduszów cerkiewnych i sprzedaje je członkom swoich rodzin.

RYNGRAF DLA MARSZAŁKA FOCHA.

Warszawa. — Organizacje katolickie: Towarzystwo Imienia Piotra Skargi i Sodalicja Marjańska przygotowały do ofiarowania marszałkowi Fochowi sztandar wykonany ryngraf z godłem Polski i obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej.

ORGAN PIASTA O POROZUMIENIU.

Warszawa. — Organ zarządu Piasta, wychodzący w Warszawie »Wola Ludu«, pisze o przygotowujących się zmianach politycznych.

»Los umieścił nas w pośrodku Sejmu, między prawicą a lewicą. Które stronnictwa zgodzą się na wykonanie naszego programu, z temi utworzymy rząd. Wojnę prowadzi się po to, aby nieprzyjacielowi narzucić swoje warunki pokojowe. Jeśli zaś prawica godzi się na nasz program, to byłoby szaleństwem dłużej z nią prowadzić wojnę.«

Są w Polsce ludzie, którzy nie mogą pogodzić się z myślą, że Polska będzie już niebawem rządzona przez polską i że powstanie rząd parlamentarny i trwały. Dlatego ustawiają się na szynach politycznych groźba i strasza rewolucją, faszyzmem lewicowym i tak dalej. Na polskich szynach politycznych widać już z datą wychylające się z mroków nocnych jasne światło lokomotywy, zmierzającej do celu. Jeszcze na torze kręcą się różne woły ale parowóz typu Polskiego Stron Ludowego ma ciężkie i miażdżące koła.

PRZYMUS SZKOLNY W CAŁEJ POLSCE.

Warszawa. — Rząd postanowił rozszerzyć w roku bieżącym ustawę o przymusie szkolnym na terytorjum byłego zaboru rosyjskiego. Dotychczas obowiązywała ta ustawa na terenach byłych zaborów austriackiego i pruskiego, gdzie wprowadzona została przez rządy Austrii i Niemiec.

Obecnie mocą rozporządzenia rządu, zaprowadzony będzie obowiązkowy przymus szkolny w całej Rzeczypospolitej Polskiej.

(Przyp. Red. Najtrudniej szło z przymusem szkolnym w dawnym zaborze rosyjskim, gdzie dzieci chodziły tylko w zimie do szkoły i na zimy liczyły lata szkolne. Obecnie przymus szkolny usuwa to).

NIEMCOY ŻALUJĄ, ŻE JUŻ POLSKA NIE RZĄDZI PIŁSUDSKI I ROJĄ SIĘ PRAWICY.

Berlin. — »Berliner Tagblatt« ogłasza artykuł swojego korespondenta warszawskiego o położeniu politycznym w Polsce, według którego żywiły prawicowe zyskują coraz większe uznanie. Oznacza to klęskę Piłsudskiego, który jest na drodze do osamotnienia. Zwrot ten osiągnięto przez judzenie na mniejszości narodowe do tego stopnia, że dziś już jest rzeczą naturalną, jeżeli chłopci p. Witosa zasiadają przy jednym stole z przedstawicielami prawicy. Mniejszości narodowe uważane są przez ogół za zdrajców. Zwrot w polityce polskiej tak zagranicznej jak i wewnętrznej nastąpi wkrótce.

Należy jednak zauważyć, że wobec sowieców żaden rząd nie będzie mógł prowadzić innej polityki, niż generał Sikorski. Stosunki dyplomatyczne będą jakie takie, zostaną nawiązane pewne stosunki handlowe, przedewszystkiem powinna dążyć Polska za wszelką cenę do zachowania pokoju, gdyż w razie zamieszek runą jej finanse i akcja sanacji skarbu. Ta konieczność zachowania spokoju będzie miała i dla Niemiec w przyszłości decydujące znaczenie, czy to w sprawie uczestnictwa ewentualnego Polski w sankcjach czy w sprawie Kłajpody.

W końcu ubolewa korespondent nad upadkiem Piłsudskiego i uważa zwrot w polityce polskiej za nieunikniony.

LOJALNE STANOWISKO AUSTRIJI WZGLĘDEM POLSKI.

Wiedeń. — Dyrekcja policji w Wiedniu wezwała redaktorów pism ukraińskich wychodzących w Wiedniu: »Ukraiński Prapor«, codzienny organ Petruszewicza, i »Ukraiński Skitalec«, tygodnik, którym oświadczyła, że w razie ukazania się w tych pismach inwektyw na rząd i armję polską, pisma te będą zawieszono.

URODZAJ W POLSCE W ROKU 1922.

W siedzibie Towarzystw ekonomistów i statystyków odbył się odczyt p. Edwarda Szturma de Sztrema pod tytułem »Urodzaj w Polsce w roku 1922«. Prelegent między innymi podał daty, dotyczące uprawionej ziemi, która stanowi 84 procent na 17,804 tysięcy hektarów ziemi ornej, następnie stwierdził szybko, od r. 1919, zmniejszanie się odłogów, które obecnie wynoszą około 600 tysięcy hektarów.

POLSKIE AEROPLANY NA WYWÓZ.

Rządy Rumunii i Estonji nawiązują układy w sprawie zamówień na aeroplany w polskiej fabryce aeroplanów »Płaga i Łaskiewicz« w Lublinie. Wytwórczość tej fabryki wynosi prawie jeden aparat dziennie.

CIEKAWA STATYSTYKA SZPIEGOWSKA.

Lwów. — »Gazeta Lwowska« ogłasza statystykę szpiegowstwa na terenie okręgu korpusu nr. VI. we Lwowie za rok 1922 pod względem wyznania i narodowości. Polaków aresztowano 14,85 procent, Rusinów 14,96, Rosjan 13,07, Niemców 2,28, Żydów 48,72, i Czechów 6,13 procent.

Z Brazylii.

Kurytyba.

KONCERT KWINTETU MUZYCZNEGO, w którym najwybitniejszy udział bierze P. Dr. Wacław Radecki przez swą grę na cello a P. Dr. konsułowia Miszke przez akompanjament na fortepianie odbędzie się 27-go maja w niedzielę w teatrze Guarayra o godzinie 8-mej i trzy czwarte wieczorem.

Krają sporczywie po mieście pogłoski, że znaczna liczba rekrutów nowozaciągniętych zachorowała na cholerynę czy grypę i wielu już pomarło. Gazety podają, że koszary i szpitale wojskowe są przepelnione chorymi.

Lekarz wojskowy Pinto Rebello tak tłumaczy liczne wypadki śmierci i choroby grypy hiszpańskiej u nowozaciągniętych

żołnierzy w Kurytybie: Koszary są przepelnione żołnierzami rocznika 1921. Czas poboru i nagromadzenie tak wielkiej liczby ludzi na raz, jest wielce niebezpieczne. Wyłosowani, zwłaszcza pochodzący z wnętrza stanu są bardzo biednie ubrani, źle odżywiani, i na choroby bardzo wrażliwi. Pora roku również nie jest odpowiednia; przymrozki, chłody i wilgoć, jakie zjawiają się zawsze w miesiącu maju, są dla tych ludzi strasznie niebezpieczne. Gdyby się żołnierzy zaciągało w miesiącach styczniu i lutym, toby się do życia koszarowego przyzwyczaili i niebezpieczeństwa takiego nie byłoby jak obecnie. I zmiana klimatu w maju największą wpływa na wybuch grypy. Stosunkowo do liczby zaciągniętych żołnierzy nie wielu umarło. Przebieg choroby był tak gwałtowny, że rano żołnierz zachorował a we wieczór już nie żył. Wypadku zapalenia mózgu nie było. Obecnie żołnierze mają dobrą opiekę, a ćwiczenia ranne i przedpołudniowe zniesiono.

Odczyt Ks. Jana Rzymelki o Koperniku, odbyły w sali towarzystwa Kościusko — Łączność i Zgoda dnia 13-go maja przyniósł bardzo mały dochód bo zaledwie 16\$200. Z powodu dołkiwego chłodu i wilgotnego powietrza zgłosiła się bardzo mała liczba ludzi.

Rio de Janeiro.

Gazety w stolicy oburzają się na prezydentów stanowych, że dotychczas bardzo mała liczba z nich zwiędzia wystawę. Dotychczas tylko prezydenci z Minas, Goyaz, Santa Catharina, Para i Espirito Santo zwiędzili wystawę. W tych dniach p. zyjeżdża prezydent ze São Paula. Gazety nawołują, by wszyscy prezydenci odwiedzili wystawę.

W niedzielę dnia 21-go maja otwarto w Rio de Janeiro portugański pawilon wystawy. Rychno wczas.

Ze świata.

Włochy.

FASZYŚCI LICZĄ SWĘ SIŁY.

Wiedeń. — Prasa wiedeńska donosi, że Mussolini zarządził głosowanie ludowe, aby się dowiedzieć, jak się przedstawia liczebnie siła faszystów. Każdy Włoch, który jest faszystą, ma wpisać swoje nazwisko do księgi na ten cel przeznaczony.

W Medjolanie wpisało się dotąd 350 tysięcy osób, w Turynie 235 tysięcy, to jest cała prawie ludność tych miast. Obecnie odbywa się takie głosowanie we Florencji.

Bulgaria.

JAK SOBIE RZĄD BULGARSKI PORADZIŁ Z KOMUNISTAMI - BOLSZEWIKAMI.

Warszawa. — Ze Sofji stolicy Bulgarii donoszą, że premier bulgarski Stambolijski opracował projekt ustawy o walce z komunizmem, który to projekt będzie wkrótce wniesiony do Sobrania czyli sejmiku bulgarskiego.

Według tej ustawy, w każdej wsi, gdzie jest 10 wyborców komunistów, zostanie założona gmina komunistyczna. Będzie do niej należał cały ruchomy i nieruchomy majątek członków. Naczelna władza sprawują rady. Członkowie gminy pozbawieni są prawa spadkowego, gdyż cały majątek należy do komuny. Będzie obowiązywał przymus pracy, a żywność wydawana będzie na kartki. Zostaną wydane przepisy na wzór tych, jakie obowiązują w Rosji sowieckiej. In-

ne przepisy będą wydane dla komunistów w miastach.

W ten sposób komuniści bulgarscy będą mieli sposobność poznać namacalnie rokosz raję bolszewickiego. Wiadomość o konfiskacie majątków wywołała popłoch wśród komunistów tamtejszych, którzy zgłaszają tłumnie swoje wystąpienie z tej partji.

Rosja.

ZYDOWSKA WALKA Z RELIGIĄ.

Walka przeciw religji w Rosji sowieckiej przybiera coraz szersze rozmiary. Jak pisał z Rygi, moskiewska partja komunistyczna rozesała do różnych okręgów na prowincję, robotników-ateistów, których zadaniem jest szerzyć propagandę antyreligijną i organizować kółka dla zwalczania religji. Agitacja ta niema powodzenia, przeto »Prawda«, wzywa partję, by zwróciła pilniejszą uwagę na tę sprawę i stawia jako wzór podolski komisariat powiatowy, który zmuszał studentów do uczestniczenia w kółkach antyreligijnych.

Wspomniana gazeta oburza się szczególnie na niewiasty, które nie przestają modlić się przed obrazami, nie pozwalają ich zabierać z domów, domagają się chrztu dla dzieci, ślubów kościelnych i t. d.

Ponadto żali się ta gazeta, że założony przez Rosyjską Partję Komunistyczną organ »Ateist« nie cieszy się poczytnością wśród robotników, którzy sprzeciwiają się nawet rozpowszechnianiu tego pisma. Religja to zabobon — głoszą żydowscy oprawcy Rosji — więc świątynie są zbyteczne.

W ślad za tem hasłem idą czyny i oto świątynie coraz częściej zabierają na kluby, teatryki operetkowe i t. p.

Pod Moskwą, na żądanie kółka komunistycznego, oddano cerkiew jakiemuś towarzystwu gimnastycznemu. W Muromie władza sowieckie przemieniły sobór mieścowy w teatr. Na pierwsze przedstawienie wybrano ohydny świątokradzką farsę na temat biblijny.

W Mińsku władze sowieckie postanowiły dobrać się do miejscowego kościoła katolickiego.

W Samarze władze sowieckie aresztowały episkopa Anatola pod zarzutem propagandy kontr-rewolucyjnej. Wraz z nim aresztowano protopierja, 2 popów i dwie mniszki.

NABOŻENSTWO ZA ME-CZENNIKA W MOSKWIE. Warszawa. — Z Rygi donoszą, że w polskim kościele w Moskwie odbyło się uroczyste nabożeństwo za duszę śp. prałata Butkiewicza.

W nabożeństwie poza niezliczonemi tłumami wiernych, wzięli w niem udział przedstawiciele wszystkich państw zagranicznych.

Wstrząsające wrażenie wywarła przemowa żalobna księdza po nabożeństwie. Przed kościołem gęsto byli rozstawieni agenci czerezwyczajni, którzy baczenie śledzili wchodzących i wychodzących.

SZYKANY BOLSZEWICKIE WZGLĘDEM DELEGATA PAPIESKIEGO.

Moskwa. — Członek misji papieskiej w Rosji O. Simonetti w dniu 11-go kwietnia przy wyjeździe z granic Rosji, w drodze do Rzymu, został »przez funkcjonariuszów sowieckich najszczegółowiej zrewidowany. Początek dyplomatyczny, którą ks. Simonetti wiózł do Rzymu i której nietykalność zagwarantował komisariat spraw zagranicznych, urzędnicy sowieckiey odobręli i odesłali z powrotem do Moskwy. Przewodniczącym dr. Walsh założył ostry protest.

Ogłoszenia „Oswiaty“

UWAGA.

Szanowne Towarzystwa i Szkoły, które swego czasu otrzymały BIBLIOTEKI WĘDRUJĄCE Dopuszczamy o Jaskawy ZWROT TYCHŻE, celem uporządkowania ich, skompletowania i nowego wyłożenia dla użytku członków „Oswiaty“. Prosimy o pospiech.

SEKRETARJAT „OSWIATY“.

Meksyk.

MASOWE ARESZTOWANIE KSIĘŻY KATOLICKICH W MEKSYKU.

Mexico City. — Rząd meksykański aresztował 43 księży rzymsko-katolickich za sprzyślenie przeciw całości republiki meksykańskiej i naruszenie praw republiki. 35-ciu zostało puszczonych na wolność po złożeniu kaucji a 8 zatrzymano w więzieniu, pomiędzy którymi znajduje się jeden ksiądz włoski Antonio Gardini. Policja otrzymała rozkaz aresztowania jeszcze jednego księdza włoskiego nazwiskiem Maldotti, który jest przełożonym kolegium salezjańskiego w Santa Julia.

Aresztowani księża na śledztwie zeznali, że na zgromadzeniu na którym zostali aresztowanymi, nie omawiali żadnych spraw przeciwnych rządowi, albo bezpieczeństwu republiki meksykańskiej, a jedynie sprawy religijno-kościelne.

Skonfiskowane przez policję dokumenty stwierdzają, że zabrani księża organizowali ruch faszystowski w Meksyku, o czem świadczy skonfiskowana proklamacja, którą zebrani mieli ogłosić swoim wiernym zawiadamiając ich, że patronką nowej organizacji politycznej, została obrona patronki Meksyku, święta dziewica i Gwadelupy.

Poświęcenie nowej szkoły polskiej NA KOLONJI ŚW. KANDYDY POD KURYTYBĄ.

Dnia 20-go kwietnia bieżącego roku, w dzień Zielonych Świątek odbyło się na kolonji Santa Candida poświęcenie nowej szkoły połączone z obchodem konstytucji 3-go maja. Klonja św. Kandydy należy do najstarszych kolonji polskich i istnieje już prawie 50 lat. Składa się niemal wyłącznie z polskich Górnolązów z Siolkowic pod Opolem, którzy i tutaj zachowali swój język, wiarę, a nawet wspaniałe polski stroj górnośląski, noszony z szczególniejszym zamiłowaniem przez zdrowe i hoże dziewczęta polskie. Gdy się zjawia na nabożeństwo w niedzielę w swym schludnym kościółku, to gra kolorów chustek na głowach, gorsetów, spodnie, przypomina czlowiekowi kwiecistą łąkę w Polsce.

Obok kościółka kolonja ta już od lat 15 posiadała także i szkołę ludową, którą jednak zab ozasu już tak nadwerżył, że zaczęła się chylić ku upadkowi, dachy przemakały i nauka dzieci spotykała już na wiele przeszkód. Komitet kościelny postanowił zbudować nową szkołę już przed kilku laty i zbierał pieniądze na ten cel; sprawa budowy odkładana z różnych powodów, ruszyła dopiero razno z miejsca, odkąd na stałe w charakterze proboszcza osiadł w Kandydzie ksiądz Paweł Warkocz misionarz. Jako współrodaka śląskiego z powiatu Kozieleckiego usłuchali go chętnie kandydzianie i zaczęli nadto przez ośrodo do Kandydy dojeżdżającego księdza Jana Rzymelki, zerwali się tak o chocho do budowy szkoły, że w niespełna jednym roku stanął wspaniały gmach murowany o 22 metrach długości i 12 metrach

Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Kurytybie.

OKOŁNIK.

Posłowa Kasa oszczędności nadesłała tutajszemu Konsulatowi poniżej podane książeczki wkładkowe, które można odebrać w Konsulacie tylko osobiste w godzinach urzędowych.

N. 118759 Samsonowski Walenty
N. 118781 Samsonowski Wicenty
N. 121860 Cwikliński Andrzej
N. 127276 Surdański Florian
N. 127912 Dodatko Adam
N. 127913 Gontarski Stefan
N. 127914 Sieniński Stanisław
N. 127929 Gross Adelja.

W UZUPEŁNIENIU OKOŁNIKA w sprawie pośredniczenia Konsulatu w załatwieniu prywatnych rachunków w redakcji pism, w firmach handlowych i t. p. Konsulat podaje do wiadomości, że okólnik ten odnosi się tylko do spraw miejscowych. A NIE PRZESYŁEK DO KRAJU. KTÓRE ZAŁĄCZAJĄ KONSULAT NA WARUNKACH DOTYCHCZAS PRAKTYKOWANYCH.

Konsul - Z. M. SZKIE.

szerokości. Szkoła tak piękna byłaby ozdoba nawet Kurytyby, a już wprost chluba dla każdej parafii w Polsce. Na małą parafię Kandydy, która wraz z Barchery liczy zaledwie 165 rodzin, ten wydatek przeszedł 25 tysięcy milrejsów na szkołę, jest ofiarą rzeczywistej hojności i krowie, świadcząca dobitnie o uznaniu dla oświaty naukowych dzieł obywateli Kandydy i Barchery. Szkoła ta, może obecnie godnie stanąć obok dawnych szkół parafii misjonarskich w Thomas Coelho, Itayopolis, Abranches, Orleansie i indziej, należących do związku «Oświaty».

Poranek dnia 20-go maja zaczął się wspaniałą pogodą. Wnet zaczęły z kolonii napływać tłumy ludności i różni goście. Towarzystwo «Władysława Jagiełły» zjawilo się ze sztandarem i licznymi członkami, za którymi pospieszył i proboszcz ksiądz Góral, aby tak zaznaczyć wspólne cele z Kandydą tak długo obsługiwana z macierzystej parafii w Abranches; towarzystwo z Antonio Prado również ze sztandarem uświetniło uroczystość. Doskonale zgrana orkiestra dęta z Kandydy pod kierownictwem p. Doški umiała wesolemi przegrzywkami ten wspaniały obchód.

Uroczystą sumę odprawił i kazanie wygłosił Ks. Jan Rzymelka. Nawigując do zesłania Ducha św. zaznaczył, że takim zesłaniem Ducha św. dla Polaków była i Konstytucja 3-go maja, która ich swymi wzniosłymi hasłami pokrzepiała przez długie lata niewoli i obecnie także nie straciła nic ze swej wartości.

W uroczystym pochodzie udali się zebrani po nabożeństwie do nowej szkoły. Poświęcenia dokonał Ksiądz Jan Rzymelka przez «Oświaty» i przemówił ze stopni do licznie zebranych kolonistów na podwórzu szkolnym. Najpierw podziękował za ofiarność kolonistom w imieniu Ks. Ks. Misjonarzy a zwłaszcza Siostr Rodziny Marii, które po tyloletniej cichej i ofiarnej pracy w dawnej szkole doczekały się szkoły nowszej pięknej i dalszej ich opiece i nauce polecił wyrastające pokolenia, by trwały przy wierze i obyczajach ojców. Dalej zaznaczył mowca, że cztery już pokolenia polskie zjawily się na tej ziemi brazylijskiej. Pierwsze dziś już nieliczne i przez śmierć przetrzedzone, otrzymało się oburącz wiary i obyczajów narodowych i dzięki tej teźżynie pokonało wszystkie początkowe trudności wychodźstwa; drugie pokolenie urodzone i przywiezione z kraju zachowało jeszcze cały hart duszy i ofiarność narodową; trzecie pokolenie nadchodzi i wchodzi w dorobek swych przodków i ta szkoła wspaniała niech będzie im przypomnieniem, jak mają staropolskie tradycje zachowywać, a nowe brazylijskie pozyskiwać dla dobra swego duchowego i do-

czesnego na tej gościnnej ziemi brazylijskiej, którą z takim trudem uprawiamy; a czwarte pokolenie, które dzisiaj z kolysek wychodzi, niech posyła do tej szkoły, by się tam krzepiły na sercu wspomnieniami pięknej przeszłości Polski i ofiarnością swych ojców. Przy tych słowach przy rozrzwienienia spłynęły z oczu niejednej starej matki górnośląskiej.

W przerwach przeplatanych deklamacjami wierszy patriotycznych, śpiewami i muzyką, przemawiali najpierw Konsul nasz, Zbigniew Miszke, zaznaczając pięknie, że jest zbudowany tą ofiarnością tej podmiejskiej parafii polskiej, która tą budową szkoły najlepiej pokazała, jak się wykonuje wskazania i rady Konstytucji 3-go maja. Imieniem nauczycielstwa polskiego przemówił P. Szumowski, nauczyciel szkoły średniej z Kurytyby, był zbudowany tą piękną uroczystością i przyrzekł o niej napisać do Polski. P. Furmaniak z Barchery przemówił o ideałach konstytucji 3-go maja a P. Dr. Szeligowski imieniem «Związku Polskiego jako prezes tegoż pozdrowił tak ofiarną na cele szkolnictwa kolonję św. Kandydy. Następnie zwiędziano szkołę.

Obszernymi rozniarami dwóch wielkich i jasnych są szkolnych o 10 metrach długości 4 i pół wysokości i 600 szerokości byli wszyscy zdziwieni i tylko wobec klasy głównej szkoły w Thomas Coelho ustępują klasy w Santa Candida. Te dwie szkoły mają największe sale z wszystkich szkół polskich w południowej Ameryce.

Po poświęceniu rozpoczęła się licytacja czyli leilão przedmiotów ofiarowanych na szkołę. Po krótkiej zachęcie przez Ks. Jana Rzymelkę, ochoczko rozkupywano fanaty, zbierano składki, tak że dług ciężący na szkole we wysokości 5000 milrejsów zmniejszono o 1385 milrejsów zebranych z loterii, leilão i wszystkich innych przedsięwzięciach. Nieznaczny więc jeszcze dług ciąży na nowym gmachu, który wnet spłaci kolonja św. Kandydy mająca tak dobrą sposobność pozbywania się wszelkich produktów w sąsiedniej Kurytybie. Wszelką ofiarnością odznaczali się i goście jak Profesor Szeligowski, który złożył ofiarę 110\$. 000, P. Mikosz który imieniem Towarzystwa Władysława Jagiełły z Abranches złożył 50\$000 i inni.

Podniesieni na duchu goście, wśród których spostrzegliśmy Rektora seminarjum Ks. Ferdynanda Taddeja p. p. doktorów Rydygierów Hytów, Warumbierów i wielu innych, wrócili goście pod wieczór do Kurytyby uwożąc z Kandydy miłe wspomnienia solidarności narodowej i gościnności Ks. Prob. Warkocza.

Korespondencje

Guarany, dnia 20 - 4 - 1923

Ne ze wszystkim tak źle w naszym Rio Grande, jakby się to mogło wydawać. Wprawdzie jest tu gdzieś rewolucja, ale my tu w Guarany tyle o niej nie wiemy, co przeczytamy z gazet paraskich. Wobec tego życie w naszej kolonii płynie spokojnie, chociaż od czasu do czasu straszą nas rewolucja.

Nie przejmujemy się też jednak tem bardzo i robimy swoje. Kółko Młodzieży czyli Sodality ruszają się coraz więcej i starają się przez urządzenie teatrów amatorskich uprzyjemnić tutajszemu rodakom chwile poświęcone na obczajnie. I tak na Boże Narodzenie odgrali «Jasieką» przy pomocy dzieci szkolnych Siostr Rodziny Marii. Wypadły świetnie jak na pierwszy nasz występ, bo prawie wszyscy poraz pierwszy stanęli na scenie.

Cały doświadczył przyszedłszy na szkołę. Na Wielkanoc odgraliśmy pełną tryumfalnie komedję pod tytułem «Nieszczęśliwy z Przypadku», która rozwinęła całą salę widzów. Związczą wystraszając tu krasba młodych ale dają obchodzących na przedśm. aktorów jak: Wład. Rydygier, Eweryst Kornowski, Wład. Kutliński, Józef Niewiński i Leonard Nowakowski. Rolę żony w tej komedji odegrała dziewczyna z Polonii Kutlińska i Goswoda Przyrzeczona. D. brzożony się spinał a świadczył o tem fakt, że inne towarzystwa zaproszy-

nas, byśmy im to na łojach odgrali co najmniej urobimy.

Dla rozwojenia ducha młodzieńczego pitegnujemy śpiew schodząc się częściej do Tow. Matki Boskiej Częstochowskiej śpiewając, aby mieć w czem popisać na uroczystościach narodowych.

W tych dniach wstąpił w związek małżeński nauczyciel z Bon Jurdim P. JÓZEF HANERSKI, wzorowy młodzieniec i serdeczny kolega. Świąt mu Boże na nowej drodze życia!

Dnia 3-go maja chcielibyśmy również godnie uczcić, o ile duszka nam nie przeszkodzi jak to było w rokueszym. Celem naszym będzie zawsze hasło: Bóg i Ojczyzna

Prezes KÓLKA MŁODZIEŻY w Guarany Rio Grande do Sul.

Wino!

Zbliża się czas obcinania i sadzenia wina. W głębi po koloniach trudno jest nieraz o dobre sadzonki i najlepszych gatunków. Ponieważ więc zeszłego roku zgłaszano się do Redakcji «Ludu» po latorośle winne, postanowiliśmy tego roku, jak przed dwoma laty, pośredniczyć w nabywaniu sadzonek winnych.

Ponieważ o sadzonki musimy się za czasu postarać, prosimy wszystkich którzyby chcieli takowe nabyć, w jak najkrótszym czasie osobiście lub listownie zgłosić się do redakcji. Zamawiajcie zaraz, podając dokładny adres na ostatnią stację kolejową.

WARUNKI: Wina czarne go (Bergera lub Tersis) dostarczamy:

Prenumeratom «Ludu» za 5\$000 100 sztuk. Nie prenumeratom za 20\$000 100 sztuk.

Wina białe w różnych gatunkach:

Prenumeratom «Ludu» za 20\$000 100 sztuk. Nie prenumeratom za 50\$000 100 sztuk. Przesyłkę płaci się osobno.

Wysłał się po otrzymaniu należytości z góry.

Należytość można także składać u agentów «Ludu», którzy zechcą Redakcję natychmiast zawiadomić o uiszczeniu należytości, abyśmy mogli zamówienia w czasie stosownym wysłać.

Rozmaitosci.

JAK SIE OKŁAMUJE ŚWIAT PRZEZ KINO - CINEMA?

Był czas w tak młodej jeszcze historii produkcji filmów, kinematograficznych, że pogardzano każdym «trikiem» wszelką sztuczną scenografią, starając się według możności zdejnować wszelkie obrazy z natury. Z tym najwinnie realistycznym punktem widzenia wzięto obecnie rozbiór i dokonuje się coraz częściej odstęp od obrazów wytworzonych sztucznie. Badoje się zatem Włochy, lub Londy z czasów Henryka VIII, w okolicach Berlina, zamiatł ujawnić się do Włoch i Londynu, jak to czyniono jeszcze przed kilkoma laty.

Niektóre sensacje mogą być wogóle przejęte na film tylko przy pomocy sztuki. Jeden z fachowych dalszników angielskich adradca interesujące szczegóły o sztucznych środkach, używanych przy «demowacji» filmów.

Trudno jest n. p. sfotografować z natury wybuch wulkanów, katastrofy kolejowe i t. p., to też zdjęcia wybuchających wulkanów odbywa się w następujący sposób: usypuje się z piasku wysoką górę umieszczając wewnątrz materiały wybuchowe. Przy pomocy pewnych chemikaliów wywołuje się «wybuch» kółko leci w powietrze rozstraszając i gwałtownie, plomienie, kłmiennie. Wszystko to jest za uscenioną i bez wielkich trudności, a publiczność nie jest i nawet w stanie dostrzedz różnicy między wybuchem prawdziwego wulkanu.

Część przedstawiciele na filmie zburzono całego miasta, buduje się miasto miniaturowe. Po ulicach krąży samochody, podczas gdy w portach stoją okręty, trawione pożarem. Przesłaniający wszystko dym, wytwarzany jest przy pomocy gazów.

Katastrofy kolejowe są «ocodcznym» chlebem filmów. Dawniej istynano do tego celu prawdziwych wagonów, a i teraz jeszcze, dla osiągnięcia szczegółowej efektu puszczają się naprzeciw siebie «o» o sterc, mocno już zasto lokomotywy podwijające dla zabójstwa filmu par. mijających. Najczęściej jednak katastrofy kolejowe są sztucznie odtworzone, przy czym ściany wagonów robią się z tektury, która przy p-taniu jej odlatuje bardzo łatwo się pali. Dzięki po-

myślowości reżyserji i dużemu nakładowi pieniędzy, udaje się często-kroć osiągnąć wysoki stopień realizmu.

Do cudów takiej sztucznej inscenizacji należy przedstawiana na filmie bitwa pod Skragerrak. Modele poszczególnych bojowych okrętów naśladowały do złudzenia prawdziwe statki wojenne. Pale morskie wywoływane były przy pomocy silnych prądów powietrznych. Okręty poruszały się na wodzie, w taki sam sposób, jak to przedstawiają opisy przebiegu tej sławnej bitwy morskiej.

«Reżyser filmów» rozporządza niezliczonymi «trikami», przyczem niektóre z nich są strzeżone zwrócić jako tajemnice zawodowe. Jest jednak cały szereg środków powszechnie używanych przy wypracowaniu filmów. Tak n. p. burze śniegowe, są wywoływane przy pomocy specjalnej maszyny robiącej wiatr i wyrzucającej w powietrze mnóstwo drobnych paperek. Biała bawełna wygląda jak śnieg. Gwałtowne orkany są wywoływane przy pomocy propellerów aeroplanów, i wogóle mało jest przejawów w naturze, których by zyczny reżyser filmowy nie potrafił sztucznie wytworzyć.

WAGA CIAŁA A DŁUGOŚĆ ŻYCIA.

Towarzystwo ubezpieczeń New Yorker Metropolitan Life Insurance Company, podaję ciekawy szczegół statystyki długoci życia do wagi ciała. Otóż ze statystyki tego obryzmego towarzystwa okazuje się, że ludzie, którzy waga o wiele więcej, jak wymaga tego ich wiek i wzrost, żyją o tyle krócej. Między 40-50 rokiem życia przybytek wagi o 20 procent pierwotnej, powiększa śmiertelność o 31 procent. Odwrotny zaś to stosunek epokamy, u ludzi chudych.

ILE WART JEST PIORUN?

Pewien uoszon belgijski obliczył ileby Zeus kosztował obecnie piorun, gdyby mu fabrykant przedłożył rachunek, laaczaj mówiąc, wyrachował jaką wartość przedstawia energia elektryczna, za-arbita w udezeniu pioruna. Otóż 28.000 kilowatów wyekspesowawsob przez jedno uderzenie pioruna kosztuje 14.000 franków belgijskich (ok. 40 33 miliony marek polskich).

POLACY WYLOSOWANI DO WOJSKA, ROCZNIK 1902.

- Araucaria.
- 227) Piotr Dobrński, syn Walentego; 228) Leon Trzaskos syn Andrzeja; 231) Józef Dziewa, syn Andrzeja; 232) Ignacy Fawerli, syn Jana; 245) Stanisław Sława, syn Joachima; 237) Jan Rypiele, syn Andrzeja; 240) Agnar Świech, syn Michała; 241) Józef Baras, syn Józefa; 242) Michał Durat, syn Jana; 246) Tomasz Kadziszewski, syn Marcina; 248) Piotr Nowak, syn Wawrzyńca; 250) Józef Borowski, syn Józefa; 252) Leopold Surek, syn Józefa; 253) Józef Kusiecki, syn Michała; 256) Adam Krzyżanowski, syn Apolonij; 257) Wojciech Człosiński, syn Antoniego; 258) Stanisław Swolara, syn Ludwika; 261) Mieczysław Trauczek, syn Stefana; 263) Józef Merck, syn Jana; 264) Wojciech Barowski, syn Antoniego.

UWAGA! Nazwy wedle gazet brazylijskich!

Ostatnie wiadomosci

OSTATNIE telegramy donoszą z Warszawy, że obecny rząd polski na czele którego stoi generał Sikorski, dostal się w poważne trudności, a to z powodu układu stronnictw ludowych ze stronnictwami prawnicy Chrześcijańskiej Jedności Narodowej.

(Przyp. Red. Rozchodzi się tutaj o tak zwaną większość narodową polską, i telegramy najbliższych dni przyniosą nam zapewne wiadomość o upadku rządu Sikorskiego, którego przy rządach utrzymują stronnictwa nienarodowe).

MARSZAŁEK Francji Foch wrócił już do ojczyzny i wobec dziennikarzy wyraził się, że z podróży swej do Polski jest bardzo zadowolony, gdyż na każdym kroku składali Polacy dowody szczerzej przyjaźni dla Francji.

To samo może powiedzieć i o Czecho-Słowacji, z którą Francja również będzie mogła zawrzeć najszczęśliwszą przyjaźń, skoro tylko usunie się nieznaczne trudności i nieporozumienia istniejące między Francją a Czecho-Słowacją.

REDAKCJA «LUDU» poszukuje w bardzo ważnej sprawie WŁADYSŁAWA BUSZYŃSKIEGO Z PODWOŁOCZYSK, który wraz z siostrą opuścił kraj przed 16 laty.

KURS PIENIĘŻNY.

Funt sterling 152.500, frank francuzki 650 rs., lira 770 rs., dolar amerykański 93,430, milrejs portugalski 480 rs., pez argentyński papierowy 23360, rjoty 78910, peso urug. 78820, peso hiszpańskie 16710, marka niemiecka 5000 za 13, marek polskich 4 50 za 13.

Bacność!!!

Obrazy MATKI BOSKIEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ w czterech rozmiarach co dopiero nadeszły z Europy!

Cena: 1\$000, 2\$500, 5\$000 i 10\$ z obraz.

Na dalszą przesyłkę należy dołączyć 1\$000.

DROGA KRZYŻOWA (11 Stacji) w rozmiarach 32 na 42 i 42 na 52 centymetrów - piękny wykonaniu.

Ka egarona i drukarnia polska CEZARA SZULCA przy ulicy Barão de Sorro Axal N. 12 i 14 - Curytyba - Parana.

Za bezcen

Płaszcz dla mężczyzn
Płaszcz dla chłopców
Płaszcz dla dam

ODWIEDŹCIE NAS I PRZEKONAJCIE SIĘ O NASZYCH NISKICH CENACH W

AG LOUVRE

Kolonizacja w Castro

Loty już wymierzone!

NABYWCV MOGA SIĘ ZGŁASZAĆ DO DR. M. SZELIGOWSKIEGO.

KURYTYBA, Rua São Francisco N. 25.

BANCO NACIONAL DO COMMERCIO

ROK ZAŁOŻENIA 1915. — CENTRUM W PORTO ALEGRE
Kapitał Zakładowy 25,000,000 - Rezerwy 19,417,280\$050
SIEDZIBA FILJI W KURYTYBIE, WE WŁASNYM
GMACHU:
Rua 15 de Novembro N 41 - Róg ulicy Mar. Floriano
Adres dla telegramów: • B A N M E R C I O • —
Caixa Postal 136

Posiada 53 filij w najgłówniejszych miastach stanu Rio Grande do Sul, 8 w stanie Santa Catharina: w Florianopolis, Joinville, Blumenau, Lages, Itajahy, Porto União, Laguna i Brusque.

5 w stanie PARANA: W KURYTYBIE, Ponta Grossa, Rio Negro, Paranaguá i Guarapuava.

2 w stanie Matto Grosso w Corumbá i Campo Grande.

Pracuje za pomocą rozległej sieci korespondentów w kraju i zagranicą. Potrafi weksle i czeki w walucie krajowej i zagranicznej.

Udziela pożyczek, skupuje i sprzedaje waluty.

Wystawia nakazy płatnicze listownie, czekami lub telegraficznie do wszelkich miejscowości w kraju i zagranicą.

Zajmuje się ściąganiem długów handlowych.

Przyjmuje wkładki na rachunek bieżący (conta-corrente), za wypowiedzeniem i na stały termin, płacąc korzystne procenty.

Utrzymuje osobny oddział wkladów lądowych, uznany przez Rząd Federalny, dla drobnej przemysłu, przyjmując wkładki od 21\$000 do wysokości 5,000\$000, wypłacając zaś do wysokości 1,000\$000 tygodniowo bez poprzedniego wypowiedzenia.

Przyjmuje kosztowności, walory, police i t. p. celem przechowania, na co przeznaczony jest obszerny i mocny dom pewny.

Zajmuje się ściąganiem rachunków i zaległości z urzędów skarbowych, federalnych, stanowych i municypalnych; zakładów fabryk, handlow i t. p.

Dr. MIROSLAW SZELIGOWSKI

BYŁY ASYSTENT KLINIK EUROPEJSKICH.

LEKARZ I OPERATOR

KURYTYBA — RUA S. FRANCISCO N. 25.

Leczy podług najnowszych sposobów.
WYKONUJE WSZELKIE OPERACJE CHIRURGICZNE.
Chorych zamiejscowych przyjmuje na leczenie i pobyt w klinice. Dokonuje badań i leczy promieniami Roetgena. Posiada własne laboratorium do badań chemicznych i mikroskopowych oraz do badań krwi na choroby ukryte.
ZAMIEJSCOWYM UDZIELA INFORMACJI LISTOWNIE

„A VENCEDORA“

FABRYKA KARMELKÓW I CUKIERKÓW W NAJLEPSZYCH GATUNKACH I W PAPIERKI OWIJANYCH:

Malinowych, kokosowych, miętowych, cytrynowych, ananasowych, truskawkowych, bananowych, mlecznych i dużo innych.
Prócz tych mam inne jeszcze gatunki specjalne, nowego formatu, które w każdej chwili można nabyć po cenach bardzo przystępnych.

Upraszam Szan. Rodaków o łaskawe przekonanie się o tem, że są najtańsze i najlepsze w Kurytybie

Franciszek Łachowski
25 CURITYBA — Rua Cabral N 53 — PARANA

KOLONJA C-el QUEIROZ (Amola Faca)

Przeprowadza parcelacje i udziela informacji:

WŁADYSŁAW RADECKI — GUARAPUAVA — PARANA

Na kolonji ERECHIM W RIO GRANDE DO SUL udziela informacji bliższych p. BOLESŁAW WENCLEWSKI W BARRO

Najlepszy srodek od reumatyzmu

REUMATOL

DOSTAĆ MOŻNA W

APTECE POLSKIEJ

Rua 15 de Novembro 5 Kurytyba.

Chcecie kupić tanio?

NACZYNNIA PORCELANOWE, ŻELAZNE, NARZĘDZIA ROLNICZE, FARBY, OLEJ, DROBNE RZECZY, SZKO DO OKIEN i t. d. — ŻELAZO W SZTABACH.

Kupujcie tylko

W CASA VERMELHA
Rua José Bonifacio N. 15.

Niemieckie farby „BAYER“

dla użytku domowego celem farbowania walmianych, bawelnianych i jedwabnych materiałów sprzedaje się we wszelkich ilościach i kolorach w sklepie

„Carlos Luhm“

TRAVESSA MARUMBY N. 77 — RÓG RUA RIACHUELLO N. 52 — CURITYBA — PARANA

BACZNOŚĆ KOLONIŚCI!

Cegielnia i Fabryka Dachówek

w Thomas Coelho

STACJA KOLEJOWA BARIGUY (PARANA)

poleca cegły wszelkiego rodzaju, dachówki zarówno francuskie jak i inne.

46

Cegielnię tę, dawniej własność p. Jana Wozniaka nabyła spółka polska p. p. Jan Filipak, Józefa Rosoła i innych. Obsługa zamawiających rzetelna, transporty wyrobów staranne. Nadmieniamy, że dachówkę francuską cegielni z Thomas Coelho wyszczególniono na przedwstępnej wystawie w Kurytybie.

CASA IDEAL

CURITYBA — RUA JOSÉ BONIFACIO N 9 — PARANA
W pobliżu Kafedry

Przybywając do Kurytyby nie omieszkajcie odwiedzić naszego sklepu obuwia. Ponieważ posiadamy własną fabrykę obuwia, jesteśmy w stanie obsłużyć każdego fregozu wedle gustu i życzenia.

Prócz obuwia najrozmaitszego gatunku prowadzimy także wielki skład północnych gum, farb, szuflaków i cholewek.
OBSŁUGA TAKŻE W JĘZYKU POLSKIM. — FILJĘ NASZĄ PRZY ULICY 15 DE NOVEMBRO N. 31 LIKWIDUJEMY OD 1-go MAJA B. R.

KORZYSTAJCIE Z OKAZJI!

Siłę Herkulesa

dodaje piwo z browaru

ATLANTICA

przewyższające wszystkie inne.

10

CURITYBA

CAIXA POSTAL 140

Casa Metal

CURITYBA

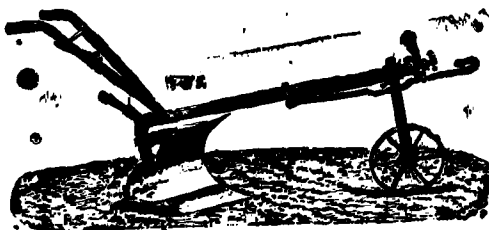
RUA 15 DE NOV. 44

Jose Hauer Junior & Cia.

WIELKI SKŁAD ŻELAZA I STALI, W SZTABACH I W PEŁTACH, ŚRUB, GWOŹDZI, RUR, ŁAŃCUCHÓW I INNEGO ŻELASTWA DO WÓZÓW.

Wszelkiego rodzaju rzemiosła i maszyny

OLEJE, SZKŁA, DRUT GŁADKI I KOLCZASTY, MASZyny ROLNICZE I T. P.

NADCHODZĄ CODZIENNIE
NOWE TRANSPORTY PŁO-
GÓW • RUDOLF SACK.

POLSKI ZAKŁAD SZEWSKI

„JUVEVE“

Macieja Otto

Przyjmuje obywateli na męskie, damskie, i dziecięce obuwie oraz reperacje po cenach umiarkowanych.
CURITYBA — JUVEVE — PARANA.

Fabryka Cukierków

„AURORA“

JÓZEFA KULI

Wyrabia cukierki w najlepszych gatunkach i karmelki owinięte w papier (balas) we wszystkich odmianach.

Ulica Martim Affonso N. 16
CURITYBA, PARANA, BRASIL

Podaję do wiadomości Szanownych Rodaków, że z dniem 5-go lipca otworzyłem przy ulicy São Francisco N. 56 (esquina rua Barão do Serro Azul) w Kurytybie

Gospodę Polską

w której Szanowni Rodacy znajdą za umiarkowaniem wynagrodzeniem wygodnie urządzone pokoje i kuchnię smaczną i zdrową. — Przyjmuje stałych stołowników za umiarkowaniem wynagrodzeniem.

BEZPŁATNA KAPIEL GORĄCA I ZIMNA

Artur Gosławski

KOLONIZACJA

Na nowej bardzo kwitnącej kolonji »Bom Sucesso« sprzedaje się pierwszej klasy ziemię herwalowę i bardzo urodzajną ziemię do sadzenia.

Kolonja »Bom Sucesso« jest węzłem łączącym drogi Florianopolis — Blumenau — Timbo-Itayopolis — Mafra.

Nadto są do sprzedania: Fazendy 50 alkrowe, 100 alkrowe i 200 alkrowe. Każda fazenda ma kemp, herwa mate i ziemię uprawną. — KUPUJCIE!

Bliższych informacji udziela agencja kolonizacyjna.

Germano Ortel
Itayopolis, Estação Mafra, Santa Catharina.

JACEK DROMLEWICZ

LEKARZ - DENTYSTA.

Zęby szluzowe z podniebieniem i bez podniebienia w złocie i kauczuku. Plombowanie, wyjmowanie zębów bez bólu. Robota pierwszorzędna. CENY PRZY-STEPNE.

Curityba — Rua Riachuelo N. 8

Przedsiębiorcy i kupcy ogłaszajcie się w gazecie „LUD“!